

Искрен Арабаджиев, председател на парламентарната комисия по труда и социалната политика: Пенсия, отпусната през 2003 г. и преизчислена последно през 2008-а на 213 лв., от октомври ще стане 636 лева

Трябва да се помисли за ранното пенсиониране при категорийните работници. Сега всеки 10-и пенсионер от МВР остава и получава и заплатата, и пенсия

в. 24 часа, стр. 1,14,15, 06.07.2022

- Г-н Арабаджиев, пенсиите се увеличиха с 10%, а към тях завинаги се прибави бонусът от 60 лв. Сигурно ли е, че НОИ ще успее да плати увеличението заедно с редовното изплащане на парите между 7-о и 20-о число?

- Добрата новина е, че в зала депутатите гласуваха предложението на правителството. НОИ разполага с предварителни калкулации точно на това предложение и въпреки кратките срокове и късното приемане на бюджета парите ще стигнат навреме.

- Вкарването на бонуса и компенсиращата добавка в размера на пенсиите няма общо с приноса на хората. Това ли беше най-доброто решение, опозицията видя предизборно купуване на гласове?

- Не мога да се съглася с това твърдение. И ГЕРБ, и ДПС имаха своите предложения, с които запазваха добавките до края на годината. Точно те могат да се класифицират като предизборни, защото оставяха този проблем нерешен.

През последните месеци разработихме над 15 варианта, но това беше най-удачното и добро решение. Първата причина е, че всички пенсии се вдигат с 10% от 1 юли, като към тях се вкарват и добавките. Това не само ще запази доходите на хората, но ще ги вдигне и ще може да компенсира нарастването на инфлацията. Освен това запазихме и ресурс за преизчисление на пенсиите от 1 октомври. Ако сега бяхме приложили по-висок процент за всички, то разликата между ниските и високите пенсии щеше да се увеличи. Голяма част от старите пенсии са ниски и има нужда те да наваксат изоставането, а това ще се случи с преизчислението от 1 октомври. Дори увеличение от 18,5%, но без добавката от 60 лв. щеше да остави около 500 хил. пенсионери с намалени доходи от средно 12 лв., което ние не искахме да допуснем.

- Сега обаче към едни пенсии ще се прибавят 60 лв., а към други -100 лв. (заради компенсиращата добавка), а това няма нищо общо нито със справедливостта, нито с приноса им.

- Наивно е да мислим, че след 2 години изплащане на COVID добавките пенсионерите не ги разглеждат като част от пенсиите си. Това беше необходимият компромис с минимално отклонение от формулата, за да залазим доходите на хората.

Решението за начисляването на 60 лв. и към всяка новоотпусната пенсия го взехме, за да има равнопоставеност и справедливост.

- Защо вдигнахте тавана на пенсиите до максималния доход, а не го премахнахте?

- Максималната пенсия ще се вдигне на две стъпки - от 1 юли ще е 2000лв., а от 1 октомври - 3400 лв. Досега имахме 34 хил. души, които са ограничени от тавана и те не получаваха, действителните си суми.

От 1 януари 2022 г. размерът на пенсиите, отпуснати след тази дата, се определя само от осигурителния доход след 2000 г. Така максималният осигурителен доход се превърна в естествен ограничител на максималния размер на пенсиите. Ако човек се е осигурявал на максималния доход през последните 22 г. и има 40 г. стаж, то сега неговата пенсия ще е около 2500 лв. Изчисленията показваха, че при вариант от 3400лв. таванът ще отпадне за всички, които са се осигурявали през последните 22 г. с максимални осигуровки.

Преди 2000 година нямаше максимален осигурителен доход, а Националният осигурителен институт нямаше и дигитален архив. Тези причини и изборът на 3-те "златни години" са

позволявали в ограничени случаи човек да се е осигурявал на огромни суми за много кратки периоди и срещу това да получава над 10 хил. лв. пенсия.

С толкова сериозно вдигане на тавана целим връщане на доверието в пенсионната система, защото сега всеки, който се осигурява на максимума, ще получава реалния размер на пенсията си.

- Какво ще е преизчислението на пенсиите от 1 октомври?

- От 1 октомври се планира и преизчисляване на пенсиите за трудова дейност, отпуснати до края на 2021 г. За всяка година след отпускането на пенсията размерът ѝ ще се осъвремени с процент, равен на 100% от ръста на средния осигурителен доход за страната или инфлацията за предходната година, в зависимост от това кой показател е нараснал с повече. Досега този процент беше в размер на 50% и доведе до сериозно разминаване между пенсиите на хора с еднакъв принос, но отпуснати в различен период.

При преизчисляването се използва тежестта на стажа към датата на отпускане на пенсията. Предвидено е, че когато преизчислената пенсия и размерът ѝ към 30 септември 2022 г. не са равни, пенсионерите ще получат по-високата и благоприятна за тях сума. Така пенсиите на над 717 хил. души ще се вдигнат със средно 136 лв. За едни то може да е няколко лева, но за други сумата ще бъде доста по-сериозна.

Мога да дам пример с човек, който се е пенсионирил през 2003 г., с 33 г. осигурителен стаж е и има индивидуален коефициент от 1,5. Неговата пенсия последно е била преизчислена през 2008 г. и е станала 215 лв. За 12 години тя се е увеличавала с малки темпове и е стигнала до 365 лв. в края на 2020 г. През тази година след всички увеличения тя ще стигне 636 лв. Това сериозно увеличение ще се постигне именно с преизчислението от 1 октомври.

След увеличението от 1 юли средната пенсия ще е 666 лв., а от 1 октомври тя ще е 718 лв. Това са пари, които е трябвало да взимат и ние ще върнем тази справедливост.

Същевременно увеличените разходи за пенсии са устойчиви във времето, защото в момента те са 10% от БВП, а в Европа средно те са 13%. Да, разходите за пенсии ще се вдигнат през следващите години с 3,4 - 3,7 млрд. лв., но хората ще получат по-справедливи пенсии. Предходните правителства намаляваха дефицита в НОИ, но за сметка на ниски увеличения на пенсиите.

Догодина какво швейцарско правило ще се прилага?

- Ще внесем промяна на чл. 100, така от следващата година пенсиите да се вдигат или със 100 % от ръста на средния осигурителен доход за страната, или с този на инфлацията за предходната година - в зависимост от това кой показател е нараснал с повече.

- По време на дебатите казахте, че не ви е останало време да направите реформа при която те горниците работници, инвалидните пенсии и несвързаните с нетрудова дейност. Какви промени предвиждате при тях?

- С промените частично прекалибрираме системата, но не можем да кажем, че сме направили цялостна реформа. Видяхме много дефицити в пенсионната система.

При категорияните работници трябва да помислим дали приносът им като осигуровки и плащания е адекватен. Има и друг въпрос - изпълнява ли целта си по-ранното пенсиониране на категорияните работници. Виждаме, че някои от тях се пенсионирали, но продължават да работят на същото място. 10% от щата на МВР са пенсионираните работници, но продължават да работят и да взимат и пенсия, и заплата.

Започнахме много сериозен анализ на всички плащания към хората с увреждания. В момента не се отчита нито доходът им, нито имуществото. Плащанията са много ниски, но за много голям кръг от хора, а по този начин те не могат да бъдат адекватни за наистина нуждаещите се.

В основата на това е сегашната ТЕЛК система, която е универсален ключ към 34 услуги и придобивки, като плащанията към някои лица стига до 2000 лв. Една от тях е винетка, но ако човек няма двигателни увреждания, защо трябва да му се плаща безплатно паркиране в центъра? До мен писа гражданин, който поиска законодателна промяна винетният стикер да важи и за нов автомобил, който е купен на лизинг. Ако този човек може да си позволи нова кола, няма нужда от безплатна винетка според мен.

Трябва да се насочат повече средства към нуждаещите се - условно казано, към винетката, за да може да ходи на работа, да се отпусне и по-добра инвалидна количка. А хората, които имат нужда

от лекарства и рехабилитация, ще получават помощ съобразно потребностите им. Други ще имат нужда от повече часове асистентска подкрепа. Сега ТЕЛК не позволява разграничаването им. Ако просто увеличим часовете по Закона за личната помощ, се опасявам, че ще има злоупотреби и те ще ползват като форма на заетост. Сега по този закон средната подкрепа за едно лице е 6,8 часа от максимално 8 ч. Освен това по справка на АСП в някои общини процентът на потребители спрямо населението е много по-висок и се наблюдават изкривявания, което е индикатор за злоупотреби. Знаем, че има хора, които имат нужда от повече часове, и сме готови да ги подпомогнем дори с втори асистент, но първо трябва да се изчистят несъвършенствата.

- За реформа в ТЕЛК се говори от години, но съпротивата срещу нея е голяма, защото това ще доведе до спирането на плащанията на калпак. Ще успеете ли да я направите?

- Не виждам съпротива от наистина нуждаещите се, а от хора, които искат привилегии, защото по някакъв начин са получили процент на нетрудоспособност. За реформата в ТЕЛК е необходима поне година. Паралелно работим и за промени на самата Оценка на хората с увреждания, която да отчита не само здравния им статус, но и социалния. Ще трябва да се обединят и всички информационни масиви, за да се улесни работата на АСП.

- Какво ще може да свършите през останалите шест месеца, ако кандидатът за нов премиер Асен Василев успее да направи нов кабинет?

- Можем да приключим реформата за обединяването на данните в АСП, да подобрим Закона за личната помощ и Закона за социалните услуги. За реформата в ТЕЛК е необходимо повече време.

- Вече се разбрахте с БСП, ДБ и независимите депутати за втори кабинет на ПП, но все така не достигат петима депутати. Как смятате да осигурите тези гласове?

- Разговорите с отделни народни представители продължават. Предлагаме конкретна законодателна програма с най-важните приоритети пред страната в момента със срокове за приемане в следващите 6 месеца.

- Какво точно освен промените, свързани с плана за възстановяване, ще включи тя?

- На първо място приемане на закона за новата антикорупционна комисия с разследващи функции и въвеждането най-накрая на реална борба с корупцията. Също така бих открил избор на нови независими и компетентни членове на водещите регулаторни органи като БНБ, КЗК, КФН, за да осигурим конкурентна и предвидима бизнес среда у нас и премахване на злоупотребите с цените на горивата и основните стоки и услуги.

CV

Роден е през 1991 г. в Ловеч

Завършил е СУ "Св. Климент Охридски" със специалност "Икономика" и магистратура "Счетоводство и одит"

Има опит в сферата на данъците, счетоводството и финансите в различни международни компании

Бил е заместник-кмет на столичния район "Студентски"

Член е и на парламентарната комисия по противодействие на корупцията